

על יחיד ומיוחד
על יחיד ומיוחד

בית שלמה

פרפראות כסא ודארץ הדם רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ויא זה מקום מנוחתי

פרשת בהעלותך תשפ"ג

גליון 341
נא לשמור על
קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת
התפילה וקריאת התורה

בס"ד

לעילוי נשמת

מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
מו"ד אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב
ר' מנחם יצחק בנימין ב"ר יוסף חיים
הרה"ק רבי מרדכי מנחם מענדל מווארק
ב"ר ישראל יצחק
הרה"ק רבי שלום אליעזר הי"ד ב"ר חיים
הרה"ק רבי אהרן מקארלין ב"ר אשר
הרה"ק רבי ישכר דוב ב"ר יצחק
רבי יוסף אירגאס ב"ר עמנואל
הרה"ק רבי צבי הירש ב"ר שלום זעליג
הרה"ק רבי זאב מרחמסטריווקא ב"ר יוחנן
הרה"ק רבי שלמה שפירא ממונקאטש ב"ר
אליעזר מלאנצאוט
רבי יחיאל מיכל הי"ד ב"ר אליעזר
הרה"ק רבי יהודה לייב מרגליות ב"ר אשר
זעליג
הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא ב"ר מאיר

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"והאספסוף אשר בקרבו התאוה וישובו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר" (י"א, ד')

אמיתית ומשמ הוא מקבל כוחות לפעול עוד ועוד ללא הפסקה יידע כי הוא עושה את הדבר הנכון ומקיים הוא את רצון הקב"ה עפ"י עצת היצר הטוב ואת הדברים הנ"ל ניתן לראות בפס' הנ"ל שכן בפס' הראשון אנו מוצאים כי התאוה הביאה אותם לבכי ולעצב כמו שנאמר ויאמרו מי יאכלנו ובהמשך זה הביא אותם גם לעצלות כלום ואנחנו מחכים שמישהו יעשה בשר היינו לנו אין כוח לעשות כלום ואנחנו מחכים שמישהו יעשה בשבילנו ובאמת אנו מוצאים כי כל טענתם היתה שקר ביסודה ולכן הקב"ה כועס על כך לעומת זאת בפס' בדברים אנו מוצאים לשון שמחה שנאמר כי ירחיב ה' גבולך זמן שאדם נמצא בו בהתעלות רוחנית גדולה שמביאה אותו לפעול בעצמו ולעשות דברים טובים כמו שנאמר בכל את נפשך תאכל בשר היינו אתה הוא הפועל אתה הוא היום ואין כך עצלות ועצלנות בכך שאתה מחכה שמישהו יעבוד בשבילך ואת זה התורה התירה שכן בפעולה זו אתה הופך את הגשמיות לרוחניות וע"י כך אתה עולה ומתעלה בדרך העולה בית א-ל

להזדככות גדול בכדי להשרות שכנתו ביניהם וע"י המן נודככו עד לבוא במ"ט שערי קדושה לזה אמר הכתוב והמן כזרע ג"ד שהוא גומל דלים אך לא כשאר גומלי דלים שצריך למיהדר אפיה כי עינו כעין הברד"ח בגימטריה מ"ט שערי הקדושה שבאו למ"ט שערי קדושה ואדרבה הראה להם פנים שוחקות ועין טובה להמשיכם לשכנתו

אביו לא ראה ועתה כאשר מצא זייגר הוא חושב בלבו כי ודאי הוא שזה אלף כסף וגם כי אמר לי שימכור אותו בחצי שויו הנה רוצה מחירו עכ"פ חמש מאות כסף לא פחות ובאמת ידעתי כי בבואי לליפציג אל האומן עצמו המבין במסחר זה ימכור אותו לי בעד עשרים שקלים ואם ירצה להרוויח הרבה יאמר לי עשרים וארבעה שקלים לא יותר הנמשל עם הארץ חסיד אינו מבין ערך עבודתו ומדותו ותכונתו לכן הוא יכול להעריך את עצמו שהוא בבחינתו כאברהם ויצחק כו' ואם הוא עניו יחשוב את עצמו כדוד ושלמה ואם הוא עניו ביותר יחשוב א"ע שהוא כמו חבקוק והכל מסיבת העדר הבנתו לא כן התלמיד חכם גם אם הוא מתגאה ומעריך א"ע יותר ממה שהוא באמת על כל זה אין בו רמאות גדולה כ"כ עכ"פ כי נפשו יודעת מאד כי טובה ציפרנם של ראשונים כו' ואם הראשונים כבני אדם אנו כחמורים (שבת ק"ב) רק יחשוב א"ע רק בערך בני גילו א"כ אין רמאות כ"כ כאשר בעם הארץ חסיד כי הוא בא לרמות אותך עד אין שיעור ושמור הדברים" עכ"ל

לכאורה ישנה סתירה בין הפס' הנ"ל ובין הפס' בדברים "כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך פאשר דבר לך ואמרת אכלה בשר כי תאנה נפשך לאכל בשר בכל אנה נפשך תאכל בשר" (דברים י"ב, כ') שכן נראה ששניהם מדברים על אותו דבר שהאדם מתאוה לבשר אולם אחת הקב"ה כועס על כך ובפס' השני התורה מתירה לאכול בשר ואמרת 'בכל את נפשך תאכל בשר' ונשאלת השאלה מה הבדל בין שניהם ונראה לתרץ בס"ד ידוע כי בלי התאוה לעולם אין קיום כי האדם פועל רק כאשר הוא מתאוה לדבר מסוים אולם פעמים התאוה היא עצת היצר הטוב ופעמים היא עצת היצה"ר ואיך ידע האדם מאיזה יצר מגיעה התאוה האם התאוה היא לטוב לקיום תורה ומצוות או ח"ו להיפך רק לצורך עבירה את זאת ניתן לראות לפי מה שגורמת פעולת התאוה לאדם אם הוא מרגיש מכך עצבות ועצלות שפתאום האדם מרגיש הרגשה של עצב ועצלנות שאין לו כוח לעשות כלום יידע כי הוא לא בדרך הנכונה ומה שהוא עושה לא טוב וכי היצה"ר מוליך אותו שולל אך אם הפעולה גורמת לאדם התעוררות רוחנית ושמחה פנימית

"והמן כזרע ג"ד הוא ויעינו כעין הברד"ח" (י"א, ז')

כותב בעל המאור ושמש זי"ע "והמן כזרע ג"ד לבן ועינו כעין הברד"ח לכאורה אינו מובן מאי ועינו שמשמע ראית העין וביאור הדברים הוא שאמרו חז"ל מפני מה מיהדר אפיה (מסובב את ראשו) דדל"ת מגימ"ל שהוא גומל דלים שהמקבל בוש להסתכל בפניו של הנותן בכדי שלא יבוש המקבל וה' יתברך הוא גומל דלים לבני ישראל בהמן אך לא צריך למיהדר אפיה כי המן היה רק לזכר נשמתו ולבוא

"והאיש משה עניו מאד מפל האדם אשר על פני האדמה" (י"ב, ג')

כתב בספר אהל יעקב "ובגמרא (שבת ס"ג ע"א) "אם ראית תלמיד חכם נוקם ונוטר חוגרדו על מתניך, עם הארץ חסיד אל תדור בשכונתו" וראוי לתת עין ולב על מאמר נפלא זה הלא הכעס והגאווה מתועבים מאד וא"כ מה לי אם תלמיד חכם הוא גם מה לי בעם הארץ אחר שהוא חסיד הלא ראוי לקרבו לא לרחקו אבל שים לבך ואבינך עומק הדברים עפ"י משל לסוחר היה לו בן וכאשר נסע הסוחר לדרכו היה הנער ההוא מורת רוח לאימו ותבקש את בעלה שיקחהו עמו בדרך אשר ילך ויבקש את פני הנער שישע עמו ולא רצה והבטיח לו אביו כי בליפציג יקנה לו זייגר (שעון) טוב וישמע לו ויהי בדרך במלון ויבוא אצלו עני ויאמר לו ראה מצאתי זייגר בדרך ואני רוצה למכור אותו ויען הסוחר ויאמר אנכי לא אקנה אותו ויאמר העני אבל אמכור אותו בזול מאד בחצי שויו ולא אבה התחיל הנער לבכות ויאמר אל אביו עתה ראה כי רימתני הבטחת אותי לקנות לי זייגר וזה רוצה רק חצי שויו ולא רצית ואיך תקנה בליפציג לשלם כל שויו ויען אביו ויאמר אשכילך ואורך טעם הדבר דע כי האיש הזה הוא איש עני ואביון לא היה לו זייגר מימיו גם אצל

"והענין סר מעל האהל והנה מרים מצרעת פשלג ויפן אהרן אל מרים והנה מצרעת" (י"ב, י')

נכתב בספר אילנא דחיי "והקשה הגאון הקדוש מוהר"ש מבעלו זצ"ל זי"ע דמעיקרא אמר מצרעת כשלג דהוא מסימני צרעת קשה דבשבועות אמרינן עזה שבכולן בשלג ואחר כך אמר צרעת סתם ואמר הקדוש עפ"י הידוע דאין צדיק רשאי להתפלל עבור חולה קודם שידע חטאו ולמי פגם ואם שייך תרופה אליו ובאם לאו אינו רשאי להתפלל ולכן כשנבהל אהרן והתחיל להתפלל ולא ידע סיבת הפגם לא הועיל לכולו רק

למחצה ולכן אמר 'אל נא תשת עלינו חטאת אשר נואלנו' לשון התחלה כמו 'הואיל משה באר את התורה' כי באמת לא היה לו להתחיל רק מחמת צאתו מרחם אמו כו' על כן נבהלתי להתפלל תיכף בחיפזון"

משנת הצדיק – רבי ירוחם הלוי ליבוביץ זצוק"ל זי"ע – י"ח סיון

רבי ירוחם נולד לרבי אברהם וחסה ליבוביץ. התחנך בישיבת סלבודקה ובישיבת קלם. רבותיו היו הרב נתן צבי פינקל - הסבא מסלבודקה, הרב שמחה זיסל זיו - הסבא מקלם, חתנו הרב צבי הירש ברוידא והרב ישראל מאיר הכהן - החפץ חיים. כבן שש עשרה החל ללמוד בישיבת סלבודקה. בגיל עשרים ושתיים, בשנת תרנ"ז, נשלח על ידי הרב פינקל ללמוד אצל הרב שמחה זיסל זיו בישיבת קלם. ממנו הספיק ללמוד רק מעט יותר ממחצית השנה. ועם פטירתו בכה במשך לילה שלם, בעיקר על עצמו שרק כעת התחיל ללמוד ממנו כיצד לחיות כ"אדם". ר' ירוחם העיד על עצמו שהרגיש כל ימיו שהבנתו נבעה ממעמד אותו יום. לאחר נישואיו למד ב"כולל קדושים" בראדין, ומשנת תרס"ו (1907) כיהן כמשגיח בישיבת ראדין, שם למד אצלו הרב יחזקאל לוינשטיין. בשנת תר"ע עזב את ישיבת ראדין והחל משנת תרע"א היה הרב ירוחם משגיח בישיבת מיר. אחר כך עבר לישיבת סלבודקה ולישיבות אחרות. בשנת תרפ"ג הוא חזר למיר ועמו קבוצת בחורים מובחרת מיישיבת פוניבז' שבה כיהן קודם לכן. בשנות ה-30 הגיעו לישיבת מיר תלמידים רבים מארצות הברית הם היוו אתגר חינוכי עבור הרב ליבוביץ. במקביל הגיעו גם תלמידים מקהילותיה החרדיות של גרמניה ואף כלפיהם נצרך היה יחס שונה. עבור תלמידים אלו בשנתיים האחרונות לחייו ייסד 'ועד' מיוחד שבו מסר שיעורים בחומש עם פירוש רש"י. בשונה משיחותיו הכלליות לשאר בחורי הישיבה, שעסקו ביסודות חכמת המוסר, שיעורי החומש עסקו בעיקר בהקניית יסודות היהדות והאמונה. לימים שימשו ועדים אלו את הבסיס לסדרת הספרים דעת תורה. בשנת תרצ"ו לקה בדלקת קרום המוח. הוא נפטר בי"ח בסיון, כבן שישים ואחת. שיחתו האחרונה נאמרה בכ"ד באייר ועסקה בנושא "בעל הבית דוחק" – על ניצול הזמן.

רבי ירוחם סבר שאין מקום לקנאה, מכיוון שכל אדם הוא במהותו יחיד ומעלתו של אדם באה לידי ביטוי רק ברגע שבו הוא מעלה את דרגת ה"יחידות" שלו ומגיע למקום בו הוא לבדו. ביחס לתשובה כתב: היא המדרגה היותר גבוהה ורמה, מפני שהיא מעלת האדם עצמו, היינו ששב אל עצמו, והעצמו הוא המעלה היותר גבוהה ורמה מכל המעלות באדם (דעת חכמה ומוסר חלק ג' סי' קסא)

סיפר הרב שלמה וולבה זצ"ל פעם אחת שאלתי את הרב ליבוביץ על אודות יוצאי מצרים, איך באו לידי חטא בראותם כל אלו, חשבתי שיש לי איזה דבר מחקר עמוק ודבר סוד בזה והנה השיב לי, זה הוא אהובי כוח היצר והתחיל לקרוא בפני בקול ניגון ובכי בדמעות, ארבעים שנה אקוט בדור ואומר עם תועי לבב הם והם לא ידעו דרכי, היתה לי אז מספקת תשובתו יותר מהרבה דברים וביאורים ואשר הרבה למדתי אז וגם עתה מתשובה זו.

סיפר הר"ד פוברסקי זצ"ל היו שני תלמידים בישיבת מיר האחד היה אברך חשוב מאד שהיה חוזר על השיחות של המשגיח והיה מפורסם לשבח אך הוא היה לפעמים מתבטל מעט מלימודו והשני היה בחור שהיה לומד בהתמדה אבל לא היה לומד מוסר. ניגש המשגיח לבחור השני ואמר לו תסתכל על האברך הנ"ל שהוא לומד מוסר ואפילו הדברים בטלים שלו קדושים יותר מהלימוד שלך ואילו לאותו בחור מתבטל אמר תסתכל על הבחור ההוא איך הוא לומד בהתמדה ואילו אתה גיהנום כלה ואתה אינך כלה.

עוד מספרים כי לרבי ירוחם היה גמ"ח ממנו היה מלואו לבחורי הישיבה לפי הצורך פעם אחת בא בחור ללוות משסיים הודה למשגיח במילים חמות אמר לו המשגיח אל תודה לי ריבית דברים גם היא אסורה. בפעם הבאה כשאתו בחור לוהה נפטר ממנו ללא מילות תודה אמר לו המשגיח ואיפה היישר כוח? התפלא הבחור הן למדני מורי ורבי שאסור להכביר במילות תודה משום ריבית דברים? השיב לו המשגיח הן אכן אין לומר תודה על ההלוואה אולם לא ראיתי עליך הקושי להתגבר על הטבע הנכון להכיר בטובה ולהודות עליה.

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

אמרי שפר – הרה"ק רבי ירחמיאל ב"ר יהודה פסח פרימר זצוק"ל זי"ע

"ויעש בן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה פאשר צוה ה' את משה" (ח', ג')

הצדיק שהוא דבוק בקב"ה והקב"ה שורה עליו ע"י מדת הענוה שלו צריך התחזקות גדול שלא יפול ח"ו ממדה זו רגע אחת כי ע"י נפילתו ממדה זו ע"י גבהות קצת בהתפארות וכדומה נתרחק מאוד מהקב"ה כמאמר הגמרא אין אני והוא יכולין לדור כאחד וכו' ואדרבה צריך שיבוא בכל פעם יותר לידי ענוה ע"י שמישיג בכל פעם יותר גדלות הבורא ברוך הוא מכיר יותר מיעוט ופחיתות ערכו השפל והנמוך ולבו נשבר בקרבו לאלף שברים וזאת נוכל לומר בכונת רש"י ז"ל ויעש בן אהרן ולבאורה הוא כשפת יתר הלא ממילא נדע שעשה בן ולזה מפרש רש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה שבחו פירוש 'שברו כמו משכיח שאון ימים' כלומר הכתוב בא להגיד שברת לבו ושפלתו וענותנותו של אהרן שלא שינה היינו שלא נשתנה ח"ו כחוט השערה ממידת ענותנותו להתפאר ח"ו ע"י שהקב"ה לא ציוה לשום אדם להדליק את המנורה רק לו לבדו כי לולי ח"ו נשתנה ממידת שפלותו ע"י הציווי של הקב"ה לא היה דולק שוב ובוה שכתוב ויעש בן אהרן הורה שלא נפל ח"ו ממדרגתו הרמה ונשגב ואדרבה בכל פעם בא יותר לידי ענוה ואימתי ושפלות רוח ע"י השגתו בכל פעם יותר גדלות השכינה ונתקרב בכל פעם יותר אל השכינה והוא שובינא דמטרוניטא כמו"ש בזה"ק והבן ע"כ שמעתי

סגולה לפרנסה – הסתפקות במועט

"והאספסף אשר בקרב ה' תאווה תאווה" (י"א, ד')

ומוכנים הם ליום עבר'ה וזעם הוא יום הדין והמשפט. ולכן מהי הדרך שבא צריך האדם לילך אמרו באבות "הוי ממועט בעסק ועסוק בתורה" ויבטח בשם ה' שמלאכתו מתברכת כמו שמצינו בכמה צדיקים ואנשי מעשה שעשו מלאכתם עראי ותורתם קבע וזה עלתה בידם וכמו שאז"ל בזמן שעושים רצונו מלאכתם נעשית ע"י אחרים ואפילו שזה כה"כ כי נעים כי תשמרם בבטן יכונן יחדו על שפתיך להיות בה' מבטחך וגו' ר"ל כי נעים כי תשמרם בבטן אלו דברי תורה כמו שדרשו בגמרא אימתי יהיו שמורים בלבך בזמן שיכונן יחדו על שפתיך שתוציאם מפ"ק וכ"כ כשאעשה תורתך קבע א"כ מלאכתי אימתי נעשית ובמה אתפרנס אני וביתך דתלו ביה טפלי לזה סיים שלמה המלך ע"ה ואמר להיות בה' מבטחך וברוך הגבר אשר יבטח בה' כי לא יחסר לחמו"

כתב בספר חן טוב "מדת הצדיקים להסתפק במועט כמה שהוא הכרחי לקיום הגוף דווקא כמו שמצינו ביעקב אבינו ע"ה שאמר ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש ואינם שמים לב ומצטערים ע"ז העולם רק מגמתם דווקא לקיים תורה ומצות כדי שבוה ישיגו אורחות חיים בעוה"ב אבל הרשעים אינם כן אלא כל תאוותם למלאכת בטנם מאשר תמצא ידם בין בעושה בין בגול וחפצם ורצונם רק בעוה"ז לאכול ולשתות בו וכמאמר הכתוב אכול ושתה כי מזרז נמות וכו' כה"כ תאוות צדיקים אך טוב תקוות רשעים עברה ר"ל תאוות צדיקים אך טוב אך לשון מיעוט שמבקשים מיעוט הפרנסה ע"ד פת במלח וגו' אבל תקו' רשעים עברה ס"ת מת'ה דמרגלא בפומיהו לומר מאחר שסוף כל אדם למות צריכים הם לשמוח ולהתענג לפני מותם ובוה הם עוברים על כל התורה רח"ל